

Påver prövning

Nyligen publicerade fyra forskare vid Hälsouniversitetet i Linköping en undersökning av cancerpatienter vid den antroposofiska Vidarkliniken i Järna.*

Rapporten uppmärksammades bl a av SvD. Enligt det TT-referat som tidningen återgav under rubriken "Järnavård ökar livskvalitet" fick majoriteten av de femton(!) patienter som ingick i undersökningen större livskvalitet — minskad oro, bättre sömn etc — genom behandlingen vid Vidarkliniken.

Bakgrunden till studien är den uppgift som lades på Alternativmedicinkommittén: att initiera nya forsknings- och utvärderingsprojekt som närmare granskade den alternativa medicinen. I det sammanhanget beslutade regeringen om dispens för Vidarkliniken från injektionslagen.

En förutsättning för dispensen var påbörjandet av Linköpingsstudien. I beslutet sades också att "avsikten är att resultatet av undersökningen skall ligga till grund för en fortsatt försöksverksamhet vid Vidarkliniken".

Men det syftet uppfylls inte på långa vägar av den nu publicerade undersökningen. Detta vidgår också författarna. Syftet har i stället varit att studera olika metoder för utvärdering av verksamheten vid Vidarkliniken.

De två metoder som prövats är patientintervjuer (kallad kvalitativ metod) och frågeformulär (kallad kvantitativ metod). Med dessa metoder har man undersökt hur patienterna upplever behandlingen och vistelsen vid Vidarkliniken.

Man har inte alls undersökt eventuella effekter av injicering av så kallade naturmedel, t ex det av antroposofiska läkare använda mistelpreparatet Iscador.

Resultatet av själva huvudundersökningen —metodjämförelsen— är praktiskt taget helt fritt från överraskningar: in-

tervjuer ger en mer nyanserad bild men är samtidigt mer tidskrävande; med frågeformulär är det lättare att mäta och jämföra patienternas upplevelse av sin vistelse. Behövdes verkligen ytterligare en undersökning för att fastslå detta?

Att det rör sig om en metod- och pilotstudie poängterar författarna flera gånger — hela undersökningen omfattar inte fler än femton patienter. Man understryker också att studien inte ger någon som helst indikation på eventuell *behandlingseffekt*.

Ändå görs ett ganska stort stort nummer — både i rapporten och i media — av den ökade livskvalitet som patienterna säger sig uppleva. Motsatt resultat hade faktiskt varit mer anmärkningsvärt med tanke på att Vidarkliniken av de flesta cancerpatienter som söker sig dit ses som en sista, ofta desperat, utväg.

Allvarligare är att Linköpingsstudien, medvetet eller omedvetet från forskarlagets sida, tycks ha medverkat till att legitimera fortsatt injicering av Iscador och andra antroposofiska preparat på dispens; undantaget från den så kallade injektionslagen förefaller ju ha getts med den uttryckliga avsikten att möjliggöra en utvärdering av preparatens eventuella behandlingseffekt.

Varför tid och resurser på detta sätt slösats bort på en tämligen trivial metodjämförelse är en gåta. All kraft borde naturligtvis först ha satts in på klinisk undersökning av den eventuella effekten av injicering av olika naturmedel, i första hand mistelpreparatet Iscador.

* E. Hamrin, M. Carlsson, L. Haglund och U. Nygren: Prövning av olika metoder att utvärdera verksamheten vid Vidarkliniken i Järna. En pilotstudie inriktad på cancerpatienten. Linköping 1990.